บทที่ 3
การสอนไวยากรณ์

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า แนวความคิดทางการสอนภาษา แบ่งออกเป็น 3 แนวคิดใหญ่ ๆ อันได้แก่ แนวความคิด Grammar-Translation, Audio-Lingual และ Cognitive-Code วิธีการสอนไวยากรณ์ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันจะมีขั้นตอนตามแนวความคิดใดความคิดหนึ่งที่กล่าวมาข้างต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะวิธีการสอนตามแนวความคิด Audio-Lingual และCognitive-code ซึ่งเป็นวิธีการที่มีผู้ทำการสอนและพบว่าได้ผลดี

วิธีการสอนไวยากรณ์ตามแนวคิด Audio-Lingual

วิธีการสอนไวยากรณ์ตามแนวความคิด Audio-Lingual แบ่งออกได้เป็น 4 วิธีคือ

1. วิธีการสอนแบบ Audio-Lingual (Audio-Lingual Method)
2. วิธีการสอนแบบ Situational (Situational Method)
3. วิธีการสอนแบบ AV-Structural-Global (AV-Structural-Global Method)
4. วิธีการสอนแบบ Anticipating Student Responses (Anticipating Student Responses Method)

1. วิธีสอนแบบ Audio-Lingual (Audio-Lingual Method) วิธีสอนแบบนี้เป็นวิธีสอนที่ใช้ในยุคแรก ตั้งแต่เริ่มมีแนวความคิดแบบ Audio-Lingual เป็นต้นมา เน้นการพูดเลียนแบบครู (mimicry) และการฝึกพูดเป็นกลุ่ม (choral response) เนื้อหาที่ใช้ฝึกส่วนใหญ่เป็นการฝึกกระสวนประโยค (pattern practice) ลักษณะของการฝึกค่อนข้างจำกัดอยู่ในขั้นให้นักเรียนพูดได้โดยอัตโนมัติ (mechanical drill)

วิธีสอนแบบนี้ ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากจากกลุ่มแนวความคิด Cognitive code ว่าการเรียนภาษาด้วยวิธีนี้ แม้นักเรียนจะออกเสียงได้ราวกับเจ้าของภาษาก็จริง แต่ไม่สามารถ

นำภาษาไปใช้ประโยชน์ได้มากนัก ทั้งนี้ เพราะการเรียนเป็นแบบนกแก้วนกขุนทอง การฝึกส่วนใหญ่จะบังคับให้นักเรียนพูดในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์ เมื่อสื่อความหมายอยู่ในสถานการณ์จริง นักเรียนไม่สามารถนำกระสวนประโยคต่าง ๆ ที่เรียนมาไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

John B. Carroll นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์ เป็นผู้นำในการชี้ให้เห็นว่า พวก Audio-Lingual เชื่อว่า การฝึกฝน และการกระทำซ้ำ ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้นั้นเกิดเป็นนิสัยขึ้น เป็นการนำเอาหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการเรียนรู้ไปใช้อย่างผิด ๆ นักจิตวิทยาค้นพบมานานแล้วว่า การฝึกฝนและการกระทำซ้ำ ๆ เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ แต่ไม่ใช่องค์ประกอบสำคัญ วิธีที่ดีกว่านี้คือ การนำเอาเนื้อหาที่มีความหมายแทรกเข้าไปเป็นระยะ ๆ ในระหว่างการฝึกฝน

ดังนั้น กลุ่มแนวความคิด Audio-Lingual จึงเริ่มปรับปรุงระเบียบวิธีของตนโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนนำภาษาไปใช้สื่อความหมายได้มากขึ้น มีการใช้การฝึกเพื่อให้เข้าใจความหมาย และการฝึกเพื่อสื่อความหมายมากขึ้น เป้าหมายของการเรียนเริ่มโน้มเอียงไปทางกลุ่มแนวความคิด Cognitive-Code คือการให้นักเรียนเรียนด้วยความเข้าใจ และซึมซาบกฎ-เกณฑ์ของภาษา ไม่ใช่ท่องจำ หรือพูดซ้ำ ๆ เพียงอย่างเดียว

2. วิธีสอนแบบ Situational (Situational Method) Rivers (1973) เป็นผู้หนึ่งในกลุ่มแนวความคิด Audio-Lingual ที่พยายามหาแนวทางปรับปรุงให้การฝึกสื่อความหมายได้มากขึ้น วิธีแก้ไขของ Rivers ก็คือ การสร้างสถานการณ์ในการพูดให้เกี่ยวพันกับชีวิตประจำวัน และประสบการณ์ส่วนตัว ของนักเรียนมากขึ้น มีการจูงให้นักเรียนใช้ความคิดเกี่ยวกับความหมายของคำพูดของนักเรียน และผลอันอาจจะเกิดขึ้นจากคำพูดของนักเรียน ขั้นตอนในการสอนโดยย่อมีดังนี้

1. ครูสอนเนื้อหา หรือรูปแบบไวยากรณ์โดยใช้การฝึกแบบ Mechanical

2. ครูสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนคิดคำตอบของตนเอง โดยให้คำตอบนั้นมีลักษณะเดียวกับที่ครูสอนไปใน ข้อ 1

3. ให้นักเรียนฝึกเป็นกลุ่มหรือเป็นคู่ กิจกรรมที่ใช้ฝึกอาจเป็นการถามคำถามที่สุภาพ

ต่อกัน การถามหาข้อมูลต่าง ๆ การสัมภาษณ์ การขอโทษ การบอกทิศทาง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ การให้ความบันเทิงกับเพื่อนร่วมชั้น เช่น การโฆษณาสินค้า กล่าวคำนำก่อนร้องเพลง พูดจาแก้ตัวให้พ้นผิด การแก้ปัญหาโดยช่วยกันคิดกับเพื่อนร่วมชั้น ทั้งนี้ ครูจะต้องพิจารณาเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนด้วย

ตัวอย่างการสอนโดยใช้ระเบียบวิธี Situational

เรื่องที่สอน Indirect Speech

ขั้นสอน ครูสอนโดยให้นักเรียนเห็นรูปแบบและการใช้ของประโยคที่เป็น Indirect speech

สถานการณ์ในการสอน ครูไปเที่ยวเขาดินมา และเล่าให้นักเรียนฟังว่า ครูไปทำอะไรมาบ้าง

ประโยคที่ใช้สอน

ประโยคที่ครูพูด	ประโยค Indirect speech
I went to the zoo yesterday,	The teacher said she went to the Zoo yesterday.
I saw an elephant.	She said she saw an elephant.
The elephant was tall.	She said the elephant was tall.
I bought him some sugar-cane.	She said she bought him some sugarcane.

ขั้นฝึก ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน แล้วให้นักเรียนฝึกในลักษณะวงจร สถานการณ์ที่ใช้ในการฝึก คือให้นักเรียนเล่าถึงภาพยนตร์ที่ไปดูมา

นร.$_1$ → นร.$_2$: I saw a film last night.

นร.$_2$ → นร.$_3$: She said she saw a film last night.

นร.$_2$ → นร.$_3$: The film was great.

นร.$_3$ → นร.$_1$: She said the film was great.

นร.$_3$ → นร.$_1$: It was about an unknown boxer.

นร.$_1$ → นร.$_2$: She said it was about an unknown boxer.

วิธีสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งคล้ายคลึงกับวิธีของ Rivers มาก และเป็นการใช้สถานการณ์เป็นกรอบในการสอนเช่นเดียวกัน คือระเบียบวิธีสอนของ Von Elek และ Oskavssen (1972) ซึ่งเรียกว่า Real-life Situations มีจุดที่ต่างออกไปคือ มีการนำภาพมาเป็นสิ่งเร้าในการฝึก การฝึกส่วนมากทำในลักษณะของบทสนทนา และเมื่อฝึกปากเปล่าเสร็จแล้ว มีการฝึกเขียนเพื่อเสริมแรงอีกขั้นหนึ่ง

นอกจากนี้ ยังมีวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนไม่สามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ โดยการสร้างปริบทให้กับเนื้อหาที่สอนเจ้าของระเบียบวิธีสอนนี้คือ William R.Slagen (1973)

Slagen ได้ให้คำแนะนำว่าในการสร้างปริบทนั้นควรระมัดระวังในสิ่งต่อไปนี้

3.1 ให้สถานการณ์การเรียน และเนื้อหาของบทเรียนเกี่ยวข้องกับนักเรียน และให้นักเรียนนำไปใช้ได้มากที่สุด

3.2 เนื้อหาของบทเรียนควรสะท้อนถึงระดับความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกของนักเรียน

3.3 ภาษาที่ใช้ควรเป็นธรรมชาติ

3.4 ประโยคควรค่อนข้างสั้น และพูดง่าย

3.5 สำนวนของภาษาควรให้เหมาะสมกับโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ใช้

3.6 ลักษณะของบทสนทนาที่ใช้ควรแสดงให้เห็นถึงระดับชั้นของสังคม เช่น ความสนิทสนมระหว่างบุคคล มรรยาททางสังคม เป็นต้น

3.7 ในขั้นสอน และขั้นฝึก ควรมีคำตอบให้เลือกหลาย ๆ คำตอบ เพื่อนักเรียนจะได้เลือกใช้ในการสื่อความหมายจริง มิใช่คำตอบถูกกำหนดแน่นอนทั้ง ๆ ที่มีสถานการณ์ที่เป็นไปได้หลายอย่าง

ตัวอย่างปริบทที่ใช้

เรื่องที่สอน Present Perfect Tense

ตัวอย่างที่ 1 สำนวนชี้บ่งเวลา **ever** และ **never**

Mary : I'm going to Pattaya this summer.
Have you ever **been** there?

John : **No, I haven't. Have you?**

Mary : I **have never been** there, but my brother has. In fact, he was in Pattaya last month.

ตัวอย่างที่ 2 สำนวนชี้บ่งเวลา **already** และ **yet**

John : **Have** you seen "Superman 4" yet?

Mary : **No, I haven't.** I'heard it's a great film.

John : Well, let's see it tonight.
Would you like to come, Susan?

Susan : No, thanks. **I've already seen** it.

John : How about you, Mike?

Mike : I saw it last night.

เพื่อให้ปริบทดูมีความหมาย และสมจริงมากขึ้น ก่อนการสอน ครูอาจถามนักเรียนผู้เคยชม และไม่เคยชมภาพยนตร์เรื่องนี้ แล้วให้สวมบทบาทของผู้สนทนาชื่อหนังอาจเปลี่ยนไปตามความเป็นจริง

วิธีสอนแบบที่ 4 ซึ่งใช้สถานการณ์เป็นกรอบหลักในการสอนเช่นกันคือ วิธีเสริมแรงสถานการณ์ (Situational Reinforcements) ของ Eugene Hall(1967) มีลักษณะแปลกจากวิธีอื่น ๆ คือ ไม่ได้ใช้โครงสร้างไวยากรณ์เป็นแกนในการฝึก แต่ให้ความหมายของข้อความเป็นตัวนำ การฝึกมีลำดับขั้นโดยสรุปดังนี้

1. นักเรียน ฟัง และพูดตาม

2. นักเรียนสวมบทบาทของคู่สนทนากับครู การสนทนาเป็นแบบควบคุม คือนักเรียนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อความในบทสนทนาได้

3. นักเรียนจับคู่ฝึกบทสนทนากันเอง

ตัวอย่างที่ 1 ประโยค Past และ Present Progressive

ครู : Go to the water fountain.

Where are you going?

นักเรียน : I'm going to the water fountain.

ครู : What did you do?

นักเรียน : I went to the water fountain.

ตัวอย่างที่ 2 การฝึกถาม-ตอบ โดยใช้ Wh-Questions และมีสื่อสายตาเป็นสิ่งเร้า

ครู : What are these?

นักเรียน : They're cough drops.

"2 : When do you take cough drops?

นักเรียน : When I (you) have a sore throat./

When I (you) cough.

ครู : Where do you buy cough drops?

นักเรียน : In a drug store / supermarket.

ครู : What do you ask for?

นักเรียน : I (you) ask for cough drops /

a bottle of cough drops.

จะเห็นได้ว่าระเบียบวิธีสอนทั้งสี่ที่กล่าวมา แม้จะใช้ชื่อต่างกันออกไป (Situational, Real-Life Situations, Contextualization และ Situational Reinforcements) แต่มีลักษณะสำคัญเหมือน ๆ กัน นั่นคือ การให้นักเรียนสามารถนำภาษาที่เรียนในห้องเรียนไปใช้ได้นอกห้องเรียน โดยใช้การฝึกแบบ meaningful drills และ communicative drills เป็นสื่อหลัก

3. วิธีสอนแบบ AV-Structural-Global (AV-Structural-Global Method)ชื่อของวิธีสอนนี้บอกให้ทราบถึงลักษณะของวิธีสอน อันได้แก่การนำสื่อเสียงและสื่อสายตา (AV) มาเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนเกิดความคิดทางภาษา การฝึกที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการฝึกถาม-ตอบในลักษณะของบทสนทนา เนื้อหาของการสนทนา หรือเนื้อหาของคำถามจะเกี่ยวกับสิ่งที่ปรากฏในสื่อซึ่งได้แก่ ภาพยนตร์ สไลด์-เทป วีดิโอเทป เป็นต้น

การฝึกถาม-ตอบ จะช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจเป้าหมายของคำถาม และมีแนวทางในการค้นหาคำตอบจากสื่อที่ปรากฏ ครูจะสนับสนุนให้นักเรียนตอบโดยใช้คำพูดของตนเอง ครูจะเข้าช่วยเฉพาะเวลาที่นักเรียนไม่รู้คำศัพท์ หรือโครงสร้างของประโยคที่ต้องการใช้

ตัวอย่างที่ 1 ขั้นสอน สื่อที่ใช้คือ วีดิโอเทป แสดงให้เห็นภาพอารีย์นั่งอ่านหนังสือที่โต๊ะ ในห้องๆ หนึ่ง

ครู :	Where is Aree?	นักเรียน :	In her room.
	Yes, But where in her room?		At her desk.
	Are there any toys in her room?		No. (No,there aren't.)
	Are there any toys on her desk?		No. (No, there aren't.)
	What is Aree doing?		She's reading a book.
	Where's she reading a book?		In her room.

ตัวอย่างที่ 2 ขั้นฝึก

ครู :	Who's that?	นักเรียน :	That's Aree. (Subject)
	What's this?		It's a room {Subj. Comp.)

ครู : Where's Aree

Whose room is it?

นักเรียน : In his room } (obj. of comp.)
at his desk }

She's reading. (Verb.)

4. วิธีสอนแบบ Anticipating Student Responses (Anticipating Student Responses Method) วิธีสอนนี้เน้นการใช้ทักษะการตั้งคำถามเป็นแนวหลัก ครูจะสอนโครงสร้างไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องก่อน จากนั้นจึงให้นักเรียนฝึกโดยการตอบคำถามของครู คำถามที่ใช้ในการฝึก จะให้ข้อมูลที่ผิด และครูคาดเดาว่านักเรียนจะสามารถให้คำตอบที่ถูกต้องได้

ตัวอย่างของคำถาม

(Comparative) ครู : Should I speak French or Italian when I arrive in Spain?

นักเรียน : They don't speak French or Italian in Spain.

ครู : What do they speak?

They speak Spanish.

(Comparative) ครู : What country besides India is bigger than the soviet Union?

นักเรียน : But India isn't bigger than the Soviet Union.

วิธีการสอนไวยากรณ์ ตามแนวคิด Cognitive-Code

ระเบียบวิธีสอนตามแนวคิด Cognitive-Code ไม่ให้ความสำคัญแก่การฝึกพูดมากนัก วิธีนี้เชื่อว่าคนเราสามารถเรียนภาษาได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีฝึกพูดเป็นการเริ่มต้น ฉะนั้น ระเบียบวิธีสอนตามแนวคิดนี้ จึงโน้มเอียงไปทางการให้นักเรียนได้ฝึกเขียนตั้งแต่ระยะเริ่มเรียน หากมีการฝึกพูดก็จะไม่ใช้การพูดตามครู แต่เป็นการพูดตามความคิดของนักเรียน โดยใช้ถ้อยคำของตัวเอง

วิธีการสอนไวยากรณ์ตามแนวคิด Cognitive-Code; 9 วิธี ได้แก่

1. วิธีสอนแบบ The Silent Way

2. วิธีสอนแบบ Community Language Learning

3. วิธีสอนแบบ Suggestopedia

4. วิธีสอนแบบ Rapid Acquisition

5. วิธีสอนแบบ Total Physical Responses

6. วิธีสอนแบบ X-Word Grammar

7. วิธีสอนแบบ Sentence Combining

8. วิธีสอนแบบ Basic Composition

9. วิธีสอนแบบ Error Analysis

1. วิธีสอนแบบ The Silent Way ระเบียบวิธีสอนนี้ Galeb Gattegno เป็นผู้ต้นคิด เขาจะเน้นการเรียน มากกว่าการสอน เป็นวิธีที่ตรงกันข้ามกับวิธี Audio-Lingual โดยสิ้นเชิง ดังที่ชื่อของวิธีสอนบอกไว้ ในกระบวนการเรียน ครูจะพูดให้น้อยที่สุด แต่จะใช้สื่อสายตาเข้าช่วย 3-4 ชนิด คือ

1. ท่อนไม้หรือท่อนโลหะ Cuisinière (Cuisinière Rods) เป็นท่อนไม้หรือท่อนโลหะจำนวนหนึ่งที่มีขนาดความยาว และสีต่าง ๆ กัน

2. แผนภูมิตัวอักษร ที่มีสีต่าง ๆ กันเพื่อใช้สำหรับให้นักเรียนออกเสียง

3. แผนภูมิคำศัพท์เบื้องต้น

4. ภาพวาด สถานการณ์ต่าง ๆ เช่น รับประทานอาหาร อ่านหนังสือ ขี่จักรยาน เป็นต้น

ขั้นตอนการสอน ขั้นตอนการสอนโดยสังเขปมีดังนี้

1. ครูออกเสียงศัพท์ใหม่เป็นตัวอย่าง เพียง 1 ครั้ง

2. ครูชักจูงให้นักเรียนออกเสียงตาม โดยการใช้ท่าทาง เช่น พยักหน้า, สั่นศีรษะ, นับนิ้ว เป็นต้น

ด้วยขั้นตอนการสอนเช่นนี้ นักเรียนจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วว่าตนจะต้องตั้งใจฟัง

ในขณะที่ครูออกเสียง มิฉะนั้นจะจับเสียงไม่ได้ และไม่สามารถออกเสียงตามครูได้

ตัวอย่างการสอน ครูใช้ท่อนไม้ 6-7 ท่อนที่มีสี และขนาดต่าง ๆ กัน วางให้นักเรียนดู

ระยะที่ 1
1. ครูชี้มือไปที่ท่อนไม้ท่อนแรก แล้วพูดว่า rod นักเรียนพูดตาม
2. ครูชี้มือไปที่ท่อนไม้ท่อนที่สอง แล้วพูดว่า rod นักเรียนพูดตาม
3. ครูชี้มือไปที่ท่อนไม้ท่อนที่สาม ให้นักเรียนพูดเองพร้อมกัน
4. ครูทำเช่นนี้ไปจนครบท่อนไม้ทุกท่อน นักเรียนจะเกิดมโนมติ (concept) ว่า ไม่ว่าท่อนไม้จะสีอะไร หรือขนาดสั้นยาวเท่าใด เราเรียกรวม ๆ กันว่า rod

ระยะที่ 2
1. ครูหยิบไม้สีขาว 1 ท่อน พูดว่า a white rod นักเรียนพูดตาม
2. ครูหยิบไม้สีเขียว 1 ท่อน พูดว่า a green rod นักเรียนพูดตาม
3. ครูหยิบไม้สีเหลือง 1 ท่อน ไม่พูดอะไร นักเรียนจะต้องพูดว่า a yellow rod
4. ครูทำเช่นนี้เรื่อยไปจนครบทุกท่อน

ระยะที่ 3 ครูสอนคำอื่น ๆ เช่น

give (V)	one (pro.)	me (obj. pro.)
take	ones	him
		them

1. ครูจับมือนักเรียนให้หยิบท่อนไม้สีดำ 2 ท่อน แล้วครูพูดว่า Take two black rods.
2. ครูให้นักเรียนยื่นท่อนไม้ในมือให้แก่เพื่อน แล้วครูพูดว่า Give them to her.
3. ครูให้นักเรียนออกคำสั่งตามท่าทางของครู และนักเรียนไปเรื่อย ๆ จนเห็นว่านักเรียนเข้าใจดี ประโยคที่นักเรียนพูดอาจเป็นไปได้ ดังนี้

Take one pink rod.

Take two yellow ones.

Give it to them.

จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบ The Silent Way นี้ บังคับให้นักเรียนใช้วิธีเปรียบเทียบ (analogy) เพื่อจัดพวก จัดหมู่ โดยใช้กระบวนการทางความคิดของนักเรียนเอง

2. วิธีสอนแบบ Community Language Learning Charles A. Curran เป็นผู้แนะนำการสอนแบบนี้ โดยมีหลักการว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาด้วยความสามารถของตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษา คอยแก้ไขคำหรือประโยคที่ผิดให้ถูกต้อง เป็นผู้ให้ความกระจ่างแก่นักเรียนและช่วยนักเรียนหาประโยคหรือข้อความที่เหมาะสม เพื่อใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

ถ้าเป็นการสอนนักเรียนในระดับต้น ครูจะต้องคอยดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดมาก เพราะในระยะเริ่มแรกของการเรียนรู้ นักเรียนยังรู้คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคที่จะใช้น้อยมาก ครูจึงต้องช่วยแปลคำหรือข้อความที่นักเรียนต้องการใช้จากภาษาท้องถิ่น ให้เป็นภาษาอังกฤษ

ส่วนนักเรียนในระดับ กลาง-สูง สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้พอสมควรแล้ว แม้ภาษาอังกฤษที่ใช้จะไม่สมบูรณ์นักก็ตาม ครูจะหลีกเลี่ยงการแปลตรง ๆ แต่จะใช้วิธีอธิบาย เป็นภาษาอังกฤษ ทางอ้อมให้ฟัง

ขั้นตอนการเรียนการสอน

ขั้นตอนการเรียนการสอน โดยใช้วิธี Community Language Learning มีดังนี้

1. ครูจัดกลุ่มนักเรียน 5-10 คน ให้นั่งล้อมวงสนทนากันเอง ครูคอยหน้าที่เป็นวิทยากร (resource person) ใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการสนทนาไว้ด้วย

2. เมื่อเวลาผ่านไป ประมาณ 20 นาที ครูหยุดเครื่องบันทึกเสียงกรอแถบบันทึกเสียงกลับ จากนั้นเปิดเครื่องบันทึกเสียงให้นักเรียนฟังข้อความที่ตนพูดคราวละประโยค หรือคราวละข้อความ เพื่อที่จะดูว่านักเรียนต้องการจะแก้ไข สิ่งที่ตนพูดหรือไม่ ถ้านักเรียนต้องการแก้ไข ก็ให้นักเรียนพูดประโยคที่ถูกต้องให้เพื่อน ๆ ฟัง แต่ข้อความในแถบบันทึกเสียงยังคงไว้เช่นเดิม

3. จากนั้นครูฟังการสนทนาให้ตลอด แล้วจดเป็นข้อสังเกตว่ามีข้อผิดพลาดใดที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด

4. ชั่วโมงต่อไป ครูให้นักเรียนฟังการสนทนา จากแถบบันทึกเสียงอีกครั้งหนึ่ง แล้วให้นักเรียนเขียนข้อความที่ถูกต้องร่วมกัน โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ

5. หลังจากตรวจข้อความที่นักเรียนเขียนขึ้นใหม่แล้ว ครูพิจารณาดูว่ามีโครงสร้างประโยค/การสะกดคำใดที่ครูควรทบทวนให้เพิ่มเติม

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมหลักของนักเรียนในการเรียนแบบ Community Language Learning คือ การสนทนา ฉะนั้น ครูจึงควรสอนประโยคที่จำเป็นในการสนทนา คือการตั้งคำถาม ไม่ว่าจะเป็นคำถาม ใช่-ไม่ใช่ (Yes-No question) หรือคำถามที่ถามหาข้อมูล (Information question) ก่อนที่นักเรียนจะเริ่มกิจกรรม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับวิธีสอนแบบ Community Language Learning

1. ลักษณะของกิจกรรมที่ใช้ (การสนทนา) มีส่วนสร้างแรงจูงใจเด็ก เพราะกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนภาษาตรงจุดที่นักเรียนเองอยากรู้ และอยากนำไปใช้ในการสนทนากับเพื่อน

2. ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีในการใช้ภาษาร่วมกัน ที่เรียกว่าเป็น ชุมชนทางภาษา (Language Community) คือนักเรียนที่ร่วมอยู่ในชุมชนทางภาษานี้ จะช่วยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ทำให้กล้าพูด กล้าใช้ภาษา แม้จะไม่แน่ใจว่า ภาษาที่ตนใช้จะถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา หรือไม่

3. วิธีสอนแบบ Suggestopedia ระเบียบวิธีสอนนี้ Dr. Georgi Lozanov แห่งสถาบัน Suggestology (Institute of Suggestology) ซึ่งตั้งอยู่ ณ เมือง Sofia ประเทศบุลกาเรีย เป็นผู้คิดค้นขึ้น ตามความเชื่อที่ว่าการเรียนภาษาเป็นผลลัพธ์จากปัจจัย 3 ปัจจัย คือ การท่องจำกลุ่มคำ, การท่องจำกฎไวยากรณ์ และการได้มีโอกาสนำทั้ง 2 สิ่งไปใช้ทันทีในสถานการณ์ที่คล้ายจริงที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนภาษา เช่น ความรู้สึกปลอดจากความวิตกกังวล ความรู้สึกปลอดจากสิ่งปิดกั้นการแสดงออกทั้งปวง เป็นต้น นอกจากครูจะต้องมีความรู้ทางด้านเนื้อหาแล้ว ครูควรได้รับการฝึกผนศาสตร์และศิลป์อีก 3 ด้านด้วยกันคือ ด้านจิตวิทยา ด้านการแสดง และโยคะ บรรยากาศในการเรียนจะต้องจัดให้น่าดูอยู่เสมอ ประกอบไปด้วยเสียงเพลงและที่นั่งสบาย ๆ

การสอนแบบ Suggestopedia ใช้สถานการณ์เป็นพื้นฐานหลักในการเรียน สถานการณ์นั้นอาจเป็น การเล่นละครสั้น ๆ การสวมบทบาทสมมุติ การคิดตอนจบของบทสนทนา การเล่าเรื่อง การร้องเพลง การออกไปทัศนศึกษา เป็นต้น ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในสถานการณ์เหล่านี้ นักเรียนจะต้องสื่อความเป็นภาษาอังกฤษ แต่ละหลักสูตรกินระยะเวลา 24 วัน แต่ละวันจะใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง เวลา 4 ชั่วโมงนี้มีชื่อเรียกว่า "วงจร Suggestopedic" (Suggestopedic Cycle)

วงจร Suggestopedic มีลักษณะดังนี้ คือ

1. ครูทบทวนบทเรียนเดิมโดยสนทนากับนักเรียนเป็นภาษาอังกฤษ

2. ครูสอนเนื้อหาใหม่

3. เวลาพักผ่อน 1 ชั่วโมง ในช่วงเวลาพักผ่อนนี้ นักเรียนจะนั่งเอนหลัง หายใจลึก ๆ เป็นจังหวะแบบโยคะ มีเพลงแผ่ว ๆ เปิดคลอให้ฟัง การให้นักเรียนทำเช่นนี้ เชื่อว่าจะทำให้ระดับความสนใจของนักเรียนสูงขึ้น ในขณะที่พักผ่อนนี้เอง ครูจะเสริมแรงเนื้อหาใหม่ที่เรียนไปใน ข้อ 2 ด้วยการให้นักเรียนฟัง ข้อความหรือประโยคที่สอนไป ดูคำและความหมายของคำ ดูรูปภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือดูครูแสดงบทสนทนา เป็นต้น

4. ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่คล้ายจริงที่สุด มีการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางให้สมบทบาท

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการสอนแบบ Suggestopedia

1. การสอนแบบ Suggestopedia มีลักษณะประการหนึ่งซึ่งคล้ายคลึงกับการสอนแบบ Community Language Learning คือ มีกิจกรรมซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เรียน ให้เสริมสร้างกำลังใจในการเรียนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความกล้าที่จะเสี่ยง พูดในสิ่งที่ต้องการพูดออกมา แม้จะยังไม่แน่ใจว่าการใช้ภาษาของตนจะถูกต้องหรือไม่

2. กิจกรรม และสถานการณ์ที่ใช้มีลักษณะต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ต้นจนจบโปรแกรม รูปแบบของห้องเรียน ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียด แม้จะเรียนติดต่อกันนานถึง 4 ชั่วโมง

4. วิธีสอนแบบ Rapid Acquisition เน้นการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา (problem-solving) เนื่องจากมีความเชื่อว่าสมองมนุษย์มีคุณสมบัติพิเศษในการเรียนภาษา กล่าวคือ สมองสามารถพัฒนาการเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นตอนของมันเองตามธรรมชาติ ฉะนั้น หากเราปล่อยให้สมองทำงานเองแล้ว คนเราจะสามารถพูดภาษาได้ในที่สุด ฉะนั้น ระเบียบวิธีสอนนี้จึงหลีกเลี่ยงการฝึกพูด แต่เน้นการฟัง

ขั้นตอนการสอน

1. ครูให้นักเรียน ดู และฟัง เนื้อหาของบทเรียน
2. นักเรียนจะโต้ตอบด้วยท่าทาง
3. นักเรียนพูด

ตัวอย่างการสอน เรื่อง Pronoun

1. ครูให้นักเรียนดูภาพ เด็กชาย, เด็กหญิง, สุนัข, คนผู้ชาย ซึ่งกำลังนั่งรับประทานอาหาร
2. ครูพูดว่า -she (ชี้ไปที่เด็กหญิง)
   her food (ชี้ไปที่จานอาหารเบื้องหน้าเด็กหญิง)
   hers (ชี้ไปที่จานอาหารเบื้องหน้าเด็กหญิง)
3. ทำเช่นนี้ซ้ำ ๆ กันโดยเปลี่ยนคำพูด และภาพไปเรื่อย ๆ
4. ให้นักเรียนเลือกภาพที่มีความหมายสอดคล้องกับคำที่ครูพูด
5. นักเรียนจะเข้าใจโดยการเชื่อมโยงความหมาย การตัดความหมายที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป เกิดมโนมติ และสามารถใช้/พูด คำนี้ได้อย่างเหมาะสมในที่สุด

5. วิธีสอนแบบ Total Physical Responses วิธีสอนแบบนี้มีความเชื่อคล้ายคลึงกับวิธีสอนแบบ Rapid Acquisition คือให้ความสำคัญกับทักษะการฟังมากกว่าทักษะอื่น ๆ แต่ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน กล่าวคือ วิธี Total Physical Response เน้นทักษะการฟังเพราะเชื่อว่า ทักษะการฟังสามารถถ่ายโอน (transfer) ไปสู่ทักษะอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ชื่อของวิธีสอนนี้ได้มาจากวิธีการสอน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเคลื่อนไหวตามคำสั่งของครู การสอนภาษาโดยใช้

คำสั่ง (command) ตั้งแต่แรกเรียนนี้ Patricia I. McEldowney (1975) ชี้ให้เห็นว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาก เพราะลักษณะโครงสร้างของประโยคคำสั่งเป็นโครงสร้างที่ครูต้องใช้เป็นสื่อในการสอนเป็นปกติอยู่แล้ว

ขั้นตอนการสอน

1. ครูออกคำสังแล้วแสดงให้นักเรียนดู เช่น Walk to the door. Pick up the pencil. Put it on the table.

2. ให้นักเรียนแสดงตาม

3. ครูออกคำสั่ง แล้วให้นักเรียนแสดงเอง เมื่อได้ยินคำสั่ง อาจให้เพื่อนนักเรียนช่วยกันเป็นผู้ออกคำสั่งก็ได้

4. เมื่อทำกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง คำสั่งอาจใช้ในรูปของปากเปล่า หรือข้อเขียนก็ได้

เราจะสังเกตได้ว่า ประโยคคำสั่งคือประโยคที่ใช้คำกริยาเป็นหลักในการสร้างประโยคโดยที่คำกริยานั้นคงอยู่ในรูปเดียว (finite form) เมื่อเป็นเช่นนี้ เราสามารถนำคำกริยาไปใช้ได้ในหลายลักษณะ McEldowney แนะนำการใช้ไว้ 4 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. คำกริยาโดด ๆ เช่น Sit/ Stop /Go

2. กริยาและกรรม เช่น Take a book./Pick up the paper.

3. กริยา, กรรมตรง และกรรมรอง เช่น

   Give hime the pencil.

   Give me the cake.

   Give the book to her.

4. กริยา และวลีที่เป็นกริยาวิเศษณ์ เช่น

   Go to the black board.

   Listen **carefully.**

   Hand in your work **so I can check it.**

6. **วิธีสอนแบบ X-word Grammar** คือ การสอนให้นักเรียนเรียนภาษา โดยการวิเคราะห์ส่วนประกอบของประโยค (Sector analysis) อันเป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่า ถ้านักเรียนเรียนรู้ระบบไวยากรณ์ของภาษา นักเรียนจะสามารถสร้างประโยคเพื่อใช้เองได้

ระเบียบวิธีสอนนี้ ให้คำจำกัดความของประโยคว่า **ประโยคประกอบขึ้นมาจากการนำเอาส่วนย่อยของประโยค มาเรียงลำดับกันเข้าโดยให้ส่วนต่าง ๆ นี้ วางอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม** ตัวอย่างเช่น ประโยคส่วนใหญ่ จะเป็นการเรียงลำดับของส่วนย่อยที่เรียกว่า ประธาน กริยา และ คำขยาย ตำแหน่งทั้ง 3 นี้ เราอาจนำ คำ, วลี หรือ ประโยคย่อย มาแทนที่ได้ ฉะนั้น หน้าที่ของคำ วลี, หรือประโยคย่อยที่เราใช้จะถูกกำหนดโดยตำแหน่งที่มันแทนที่

ความคิดของระเบียบวิธีสอนแบบ X-word Grammar จึงแตกต่างจากวิธีสอนอื่นในแง่ที่ว่า เป็นการเรียนรู้ คำและหน้าที่ของคำ ไปในเวลาเดียวกัน

ตัวอย่างการสอน วิเคราะห์ส่วนประกอบของประโยคที่จะใช้ในการตั้งคำถามใช่-ไม่ใช่ (yes-no question)

1. ครูเตรียมคำถามมา 20 ประโยค หรือให้นักเรียนเขียนขึ้นเอง คำถามเหล่านี้จะใช้คำขึ้นต้นประโยคต่าง ๆ กัน
2. ให้นักเรียนจับกลุ่มคำขึ้นต้นประโยคคำถาม โดยพิจารณาจากคำที่เป็นพวกเดียวกัน หรือน่าจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน อาจจะได้ ดังนี้

a m	do	was	will	shall	may
is	does	have	would	should	might
are	did	had			must
was					
were					

3. ครูให้นักเรียนดูประโยคบอกเล่า 1 ชุด แล้วให้นักเรียนระบุตัวตั้งคำถาม (X-word) ในแต่ละประโยค ทั้งที่เป็นตัวตั้งคำถาม ซึ่งปรากฏอยู่ และที่แอบแฝงอยู่ เช่น do, does, did ซึ่งไม่ปรากฏตัวเองในประโยคบอกเล่า

4. ครูให้นักเรียนเปลี่ยนประโยคบอกเล่าในข้อ 3 เป็นประโยคคำถามแบบ ใช่-ไม่ใช่

7. วิธีสอนแบบ Sentence Combining วิธีสอนนี้มีรากฐานทางความคิดมาจากแนวคิดทางภาษาศาสตร์แบบ Transformational-generative grammar ซึ่งเชื่อว่าประโยคทุกประโยค ในภาษาอังกฤษเกิดขึ้นมาจากโครงสร้างส่วนลึก (deep structure) ของภาษาโดยกระบวนการที่เป็นไปเองตามธรรมชาติของผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษา และเราสามารถนำประโยคเดี่ยว ๆ เหล่านี้มารวมกัน หรือเชื่อมกันเข้าเพื่อใช้สื่อความหมาย

ตัวอย่างเช่น ประโยคเดี่ยว 2 ประโยค นำมารวมเป็นประโยคเดียว

ประโยคที่ 1 We saw a film.

ประโยคที่ 2 The film was made by Piak Poster.

ประโยคที่เชื่อมแล้ว

1. We saw a **Piak Poster** film.
2. We saw a film **by Piak Poster.**
3. We saw a film **made by Piak Poster.**
4. We saw a film **which/that was made by Piak Poster.**

ขั้นตอนการสอน

1. ครูอธิบายกฎเกณฑ์ซึ่งครอบคลุมลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่นให้ดูตัวอย่าง
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเพื่อทดสอบดูความเป็นจริงของกฎเกณฑ์ที่ครูอธิบาย
3. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปกฎเกณฑ์

ตัวอย่างการสอน เรื่อง adjective

1. ครูชี้ให้นักเรียนเห็นว่า adjective คือ คำ ๆ เดียวที่ใช้อธิบายลักษณะของคำนาม มักจะมาหน้านาม วิธีการที่ครูใช้อาจเป็น

1.1 ให้นักเรียนดูประโยคตัวอย่างหลาย ๆ ประโยค เช่น

she wears a red blouse.

It's **a thick** book.

He gives me a beautiful rose.

etc.

1.2 ครูให้นักเรียนระบุคำที่ขยาย (adj.) และคำที่ถูกขยาย (noun) ในขณะที่สอนพยายามโยงคำทั้งสองประเภทเข้าสู่ความหมายของมัน

1.3 ครูพูดชักจูงให้นักเรียนเห็นตำแหน่งของ adjective และ noun

2. ครูให้ประโยคเดี่ยว ๆ มาจำนวนหนึ่ง แล้วให้นักเรียนเชื่อมประโยคเหล่านั้น เพื่อเน้นความเข้าใจเรื่องตำแหน่งของ adjective

3. ให้นักเรียนสรุปกฎ

8. วิธีสอนแบบ Basic Composition เป็นวิธีสอนภาษาโดยการเขียนแบบควบคุมโดยใช้ การตอบคำถาม การตั้งคำถามจากประโยคบอกเล่า หรือ cloze passage

ตัวอย่างการสอน Verb to be in Simple Present Tense

วิธีที่ 1

1. ครูให้ข้อความนักเรียนดู 1 ย่อหน้า
2. นักเรียนระบุ Verb to be ทุกตัวที่ปรากฏ
3. นักเรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อความในย่อหน้านั้น

ขั้นที่ 2

1. ครูให้นักเรียนเขียนเรียงความ ชีวประวัติของตนเอง โดยการตอบคำถามที่ครูให้ เช่น

What is your name?

Where are you from?

What is your native language?

9. วิธีสอนแบบ Error Analysis เป็นวิธีการสอนที่ให้นักเรียนวิเคราะห์และระบุข้อผิดทางไวยากรณ์ ว่าข้อผิดใดเป็นอุปสรรคต่อการสื่อความหมาย โดยใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์เข้าช่วย ฉะนั้น วิธีการสอนนี้จึงเหมาะที่จะสอนนักเรียนระดับกลาง-สูง ที่มีพื้นฐานทางภาษาอังกฤษอยู่บ้างแล้ว (ดูหมายเหตุท้ายบท)

การสอนไวยากรณ์ตามหลักอุปมานวิธี

การสอนไวยากรณ์ตามหลักอุปมานวิธี คือการสอนโดยการให้นักเรียนศึกษาจากตัวอย่างที่ครูนำมาให้ดู แล้วให้นักเรียนสรุปกฎเกณฑ์ที่ครอบคลุมไวยากรณ์นั้นจากตัวอย่าง มีการนำการฝึก (drills) เข้ามาช่วย เพื่อให้นักเรียนจดจำเนื้อหาไวยากรณ์ได้แม่นยำขึ้น และสามารถนำไวยากรณ์นี้ไปใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง การสอนไวยากรณ์ตามหลักอุปมานวิธีคือการนำเอาวิธีการสอนตามแนวคิด Cognitive-Code และ Audio-Lingual มาผสมผสานกันเข้า โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และสามารถนำเนื้อหาไปใช้ได้โดยอัตโนมัติ นั่นเอง

การสอนไวยากรณ์ตามหลักอุปมานวิธี มีขั้นตอนทั้งสิ้น 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การนำเสนอเนื้อหา (Presentation of the grammatical structure)

ขั้นที่ 2 การฝึกปากเปล่าแบบควบคุม (Controlled Practice)

ขั้นที่ 3 การสรุปกฎเกณฑ์ (Generalization)

ขั้นที่ 4 การฝึกโดยลดระดับการควบคุม (Less controlled practice)

ขั้นที่ 5 การทำกิจกรรมสร้างสรรค์ (Productive activities)

ขั้นที่ 1 การแสดงโครงสร้างประโยค

การแสดงโครงสร้างประโยคในขั้นที่ 1 นี้ ทำไปเพื่อจูงใจเร้าใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน ดังนั้น ครูควรสอนโครงสร้างประโยคใหม่ให้แก่นักเรียน โดยการนำโครงสร้างใส่ไว้ในบริบทที่นักเรียนสนใจ จุดประสงค์อีกประการหนึ่งของการสอนขั้นนี้ก็เพื่อแสดงตัวอย่างของเนื้อหาใหม่ที่ชัดเจน เข้าใจได้ง่าย ทั้งรูปแบบ (form) และความหมาย (meaning)

ของเนื้อหาให้นักเรียนดู นอกจากนี้ ยังเป็นการแสดงให้เห็นแนวทางการนำโครงสร้างไวยากรณ์นั้น ๆ ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วย

ครูสามารถนำเสนอโครงสร้างประโยคด้วยวิธีการหลากหลาย อันได้แก่

1. การเล่าเรื่องสั้น ๆ
2. การแสดงบทสนทนา
3. การแสดงประโยคตัวอย่าง
4. การให้นักเรียนฟังเพลง
5. การบรรยายภาพ
6. การแสดงบทบาทสมมุติ
7. การอ่านจดหมาย
8. การอ่านโฆษณา
9. การอ่านไดอารี่
10. การอ่านข่าว
11. การอ่านบทกลอน

ขั้นที่ 2 การฝึกปากเปล่าแบบควบคุม

กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นที่ 2 นี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูดโครงสร้างประโยค โดยใช้ระดับเสียง จังหวะ และการเน้นเสียงที่เหมาะสม ครูต้องชี้โครงสร้างที่จะสอนให้นักเรียนเห็นอย่างชัดเจน นักเรียนจะมีโอกาสฝึกรูปแบบ (form) ของโครงสร้าง อันเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจเพื่อสรุปกฎในขั้นต่อไป

วิธีการฝึกปากเปล่าแบบควบคุม ทำได้ 2 ลักษณะคือ

1. ให้นักเรียนพูดตาม เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม
2. ให้นักเรียนฝึกโดยใช้การฝึกเทียบแทนอย่างง่าย เช่น ให้เติมโครงสร้างที่สอนในประโยค เป็นต้น

เนื่องจากว่าการฝึกในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนจดจำและคุ้นเคยกับรูปแบบ

ของโครงสร้าง ดังนั้น ครูจึงไม่ต้องพะวงเรื่องความหมาย ครูควรฝึกด้วยความเร็ว และระดับเสียงที่เป็นธรรมชาติ ให้นักเรียนฝึกเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มสลับกันไป เพื่อเป็นการลดความเครียดของนักเรียน และเพื่อมิให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายทั้งยังไม่ควรฝึกนานเกินไปจนนักเรียนเบื่อ ในกรณีที่นักเรียนตอบไม่ถูกหรือไม่ชัดเจน ครูควรแสดงคำตอบที่ถูกต้องให้นักเรียนดูด้วย

ขั้นที่ 3 การสรุปกฎเกณฑ์

ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมในขั้นการสรุปกฎเกณฑ์เพื่อให้นักเรียน

1. สรุปกฎเกณฑ์ของโครงสร้างที่เรียนได้จากความเข้าใจของตัวเอง โดยให้นักเรียนสรุปจากตัวอย่างโครงสร้างที่ครูนำมาแสดงในขั้นที่ 1 และนำมาฝึกในขั้นที่ 2 โดยใช้อุปมานวิธีในการสรุป

2. จดจำกฎเกณฑ์เพื่อจะได้นำกฎเกณฑ์นี้ไปใช้กับประโยคต่าง ๆ ในการสื่อความหมาย

วิธีการสรุปกฎเกณฑ์ อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ครูเขียนตัวอย่างประโยคที่มีโครงสร้างซึ่งต้องการสรุปบนกระดานให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย รูปแบบ (form) และความหมาย (meaning) ของโครงสร้างนั้น เสร็จแล้วช่วยกันสรุป การอภิปรายอาจใช้ภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษแบบง่าย ๆ ก็ได้

2. ครูช่วยนักเรียนสรุป โดยการเขียนผังโครงสร้างของประโยคบนกระดาน

ครูควรอภิปราย ซักถามเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ที่จะสรุปกับนักเรียนเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจกฎเกณฑ์นั้นอย่างดี ครูควรใช้อุปกรณ์ประกอบการอภิปรายด้วย เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้เร็วขึ้น อาทิเช่น ใช้ชอล์กสีแสดงจุดโครงสร้างที่สอน ใช้บัตรคำและกระเป๋าผนัง หรือเตรียมแผนภูมิการสรุปมาล่วงหน้า เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การฝึกโดยลดระดับความควบคุม

ในขั้นนี้ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้โครงสร้างที่เพิ่งเรียนมา ครูจะลดระดับความควบคุมในการฝึกลง ให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถของตัวเองในการฝึกมากขึ้น

ดังนั้น ระยะเวลาที่ใช้สำหรับการฝึกในขั้นนี้จะมากกว่าในขั้นที่ผ่าน ๆ มา ครูควรให้นักเรียนฝึกทั้งปากเปล่าและฝึกเขียน

กิจกรรมที่เป็นไปได้ในขั้นนี้ มีดังนี้

การฝึกปาก เปล่า : 1. ฝึกแบบ multiple substitution drill
2. ฝึกแบบ conversion drill
3. ฝึกแบบ completion drill

การฝึกเขียน : 1. ทำแบบฝึกหัดแบบเติมคำในประโยคให้สมบูรณ์
2. ฝึกตอบคำถาม หรือตั้งคำถาม
3. ฝึกจับคู่ประโยค
4. ฝึกสร้างประโยคจาก cue ที่ครูให้มา

ครูควรให้นักเรียนฝึกปากเปล่าเป็นรายบุคคล เนื่องจากในขั้นนี้เป็นขั้นของการใช้โครงสร้างด้วยความเข้าใจส่วนบุคคลของนักเรียน การฝึกเป็นกลุ่มจะไม่ค่อยได้ผล ครูควรใช้อุปกรณ์เข้าช่วยในการฝึกด้วย และ cue ที่ใช้ควรเป็นลายลักษณ์อักษรมากกว่าปากเปล่า ส่วนการฝึกเขียนนั้นให้นักเรียนไปทำเป็นการบ้านก็ได้ สิ่งที่จะต้องเน้นในขั้นนี้ก็คือ นักเรียนต้องได้ฝึกการใช้โครงสร้างอย่างมีความหมาย กิจกรรมการฝึกต้องเป็นแบบ meaningful drill เป็นอย่างน้อย ครูจะช่วยให้นักเรียนจดจำและสามารถนำโครงสร้างไปใช้สื่อความหมายได้โดยการให้นักเรียนทำกิจกรรม และทำแบบฝึกหัดที่จะพานักเรียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

ขั้นที่ 5 การทำกิจกรรมสร้างสรรค์

ในขั้นตอนสุดท้ายของการสอนไวยากรณ์ ครูควรให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับไวยากรณ์ที่เรียนมาไปใช้ในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น การสนทนากลุ่มย่อยโดยมีครูเป็นผู้แนะแนวทาง ความคิดและการใช้ภาษา การสวมบทบาทต่าง ๆ ในสถานการณ์สมมุติ หรือการให้นักเรียนเล่นเกมภาษา เป็นต้น

การให้นักเรียนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ มิได้หมายความว่าครูปล่อยให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยอิสระ ครูยังคงต้องคอยดูแล และให้คำแนะนำ ครูอาจจะต้องเป็นผู้เริ่มกิจกรรมให้แก่นักเรียน

แล้วจึงค่อย ๆ ปลีกตัวออกจากกิจกรรมนั้น ทั้งนี้ ต้องดูที่ระดับความสามารถของนักเรียนด้วยว่าจะทำได้มากน้อยเพียงไร ครูอาจจะเป็นผู้สร้างสถานการณ์ขึ้นมากำหนดตัวละคร แล้วให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นตัวละครต่าง ๆ ครูยังจะต้องช่วยหาอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรมด้วย เช่น cue ที่เป็น ภาพ สิ่งของ บัตรคำ เป็นต้น เกมภาษาก็มีประโยชน์ และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้เล่นเช่นกัน บางครั้งอาจเพลิดเพลินจนลืมหยุดคิดว่าตนเองกำลังพูดภาษาอังกฤษอยู่ ซึ่งลักษณะการพูดโดยไม่ต้องหยุดคิดนี่เอง คือ การพูดโดยอัตโนมัติ อันเป็นเป้าหมายปลายทางของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเลือกระเบียบวิธีสอนที่เหมาะสม

จะเห็นได้ว่า ระเบียบวิธีสอนมีมากมายหลายชนิดด้วยกัน ทั้งชนิดที่อิงแนวคิดทางภาษาศาสตร์ และจิตวิทยา และชนิดที่ไม่อิงแนวคิดเหล่านี้ จึงเป็นไปได้ที่ผู้สอนจะเกิดความสับสนว่าตนควรจะเลือกใช้ระเบียบวิธีสอนวิธีใดดี

ในเรื่องนี้ Dwight Bolinger ได้ให้ความเห็นไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 ว่า การมีระเบียบวิธีสอนหลายวิธีนั้นเป็นการดี เพราะแต่ระเบียบวิธีไม่มีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง เมื่อมีวิธีหลายวิธี จึงทำให้ผู้สอนมีทางเลือกมากขึ้น สามารถนำหลาย ๆ วิธีมาประยุกต์ใช้ ฉะนั้นครูจึงไม่จำเป็นต้องเลือกวิธีสอนเพียงวิธีเดียว

Hector Hammerly (1975) สนับสนุนการนำระเบียบวิธีสอนหลาย ๆ วิธีมาเลือกใช้เฉพาะส่วนที่เหมาะสม หรือที่เรียกว่า Eclectic Approach เขากล่าวว่า ครูไม่จำเป็นต้องเลือกแบบเด็ดขาด ระหว่างวิธีสอนจากกฎเกณฑ์ไปหาตัวอย่าง หรือจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์ เพราะแต่ละวิธีใช้ได้ดีกับเนื้อหาบางตอนเท่านั้น Dubin และ Olshtain (1977) ก็เช่นเดียวกัน ที่สนับสนุนการสอนในลักษณะผสมผสาน (Eclectic Approach) โดยให้เหตุผลว่าความเชื่อที่ว่า มีวิธีการสอนที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวนั้น เป็นความเชื่อที่ล้าสมัยแล้ว เพราะภาษาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ ความต้องการหรือจุดประสงค์ของผู้เรียนก็แตกต่างกันด้วย ฉะนั้น จึงไม่มีวิธีหนึ่งวิธีเดียวที่เหมาะสมกับสถานการณ์การสอนทุกสถานการณ์

การเรียนภาษาให้ได้ผลไม่ได้ถูกกำหนดไว้ตายตัว โดยหลักทฤษฎีทางภาษาศาสตร์และจิตวิทยา การเรียนรู้จะสัมฤทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น สภาพแวดล้อม

ในการเรียนการสอน อายุของนักเรียน ขนาดของชั้นเรียน คุณวุฒิของครูและแรงจูงใจในการเรียนการสอนของครูและนักเรียน เป็นต้น ดังนั้น ครูจึงไม่ควรคาดหมายว่าจะสามารถยึดวิธีการสอนเพียงวิธีเดียวได้ ตรงกันข้าม ครูจะต้องระลึกถึงข้อเท็จจริงที่ว่า วิธีสอนแต่ละวิธีมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป ฉะนั้น ครูจึงควรศึกษาวิธีสอนต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนำจุดที่ดีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (Robinett, 1978)

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ที่กล่าวมาเบื้องต้น สรุปได้ว่าปัจจุบันทัศนคติ หรือความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ครูผู้สอนควรมีวิธีการสอนที่ยืดหยุ่นได้ ในการเลือกระเบียบวิธีสอนจึงควรพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาจุดประสงค์ในการเรียนของนักเรียนเพื่อเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม

2. มีความเข้าใจขั้นตอนการสอนของระเบียบวิธีสอนที่เลือกใช้อย่างแจ่มแจ้ง และที่สำคัญที่สุดต้องมีทักษะในการใช้วิธีสอนเหล่านั้น

3. ระลึกถึงข้อเท็จจริงที่ว่า การฝึกฝน (drills) จำเป็นต่อการเรียนภาษา แต่การฝึกจะได้ผลต่อเมื่อเป็นการฝึกที่มีความหมาย มีปริบท ไม่ใช่การพูดซ้ำ ๆ ในสิ่งที่มีรูปร่างทางภาษาศาสตร์เท่านั้น

4. ระเบียบวิธีสอนที่เลือกใช้ ควรให้เหมาะสมกับเนื้อหาทางภาษา

5. ระเบียบวิธีสอนที่ใช้ ควรสร้างเสริมความสัมพันธ์ในหมู่ผู้เรียนและ/หรือระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

การฝึก (Drills)

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าเป้าหมายของการสอนตามแนวคิดแบบ Audio-Lingual คือการให้ผู้เรียนสามารถพูดภาษาได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษามากที่สุด และวิธีการที่ระเบียบวิธีสอนตามแนวคิดนี้ เลือกใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ก็คือ การฝึกพูด ฝึกท่องกระสวนประโยค จนจำได้ขึ้นใจ ฉะนั้น จึงอาจเรียกได้ว่า หัวใจของการสอนแบบ Audio-Lingual คือการฝึก (drills)

การฝึก (drills) หมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนเพื่อฝึกฝนทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกทักษะการพูด (oral drill) โดยการให้นักเรียนฝึกพูดเนื้อหาของภาษา

ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ ประโยคที่แสดงโครงสร้างทางไวยากรณ์ หรือเสียงต่าง ๆ ของภาษา ซ้ำ ๆ กัน ในลักษณะเดียวกับการสร้างนิสัย การฝึกนี้อาจเป็นการฝึกพูดตามครู หรือพูดตามแนวทางที่ครูวางไว้ก็ได้ โดยฝึกเป็นกลุ่ม (choral drill) หรือฝึกเดี่ยว (individual drill) แล้วแต่ความเหมาะสมและเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง เมื่อพูดถึงการฝึกในระเบียบวิธีสอนแบบต่าง ๆ ตามแนวคิด Audio-Lingual ในขั้นนี้จึงขอกล่าวถึงชนิดของการฝึกโดยสังเขปเสียก่อน

ได้มีผู้เชี่ยวชาญทางการสอน จำแนกการฝึกออกเป็นหลายชนิดด้วยกัน โดยใช้ชื่อแตกต่างกันไป แต่ลักษณะของการฝึกเหล่านั้นคล้ายคลึงกันมาก จะต่างเพียงชื่อเท่านั้น ฉะนั้น เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจจึงจะขอจำแนกการฝึกตามแบบของ Paulston และ Bruder (1976) ซึ่งครอบคลุมการฝึกทุกชนิดที่เคยมีผู้จำแนกไว้

หลักเกณฑ์การจำแนกชนิดการฝึก

Paulston และ Bruder (1976) จำแนกชนิดของการฝึกโดยใช้หลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

1. พฤติกรรมปลายทางของนักเรียนหลังสิ้นสุดการฝึก

2. ปริมาณการควบคุมของครูในการให้นักเรียนเลือกเนื้อหาในการฝึก (หรือ คำตอบของนักเรียน) กล่าวคือ ในการฝึกนั้น นักเรียนจำเป็นต้องฝึกโดยใช้เนื้อหาที่ครูกำหนดให้เท่านั้น หรือว่านักเรียนมีความสามารถที่จะคิดเลือกเนื้อหามาใช้ในการฝึกได้ด้วยตนเอง

3. มีการเรียนรู้ประเภทใดเกี่ยวข้องกับการฝึกนั้น ๆ

4. หลักเกณฑ์ในการเลือกคำตอบของนักเรียน

ชนิดของการฝึก การฝึกมี 3 ชนิดด้วยกันคือ การฝึกเพื่อให้พูดได้โดยอัตโนมัติ (Mechanical Drill) การฝึกเพื่อให้เข้าใจความหมาย (Meaningful Drill) และการฝึกเพื่อใช้สื่อความหมาย (Communicative Drill)

1. การฝึกเพื่อให้พูดได้โดยอัตโนมัติ (Mechanical Drills) เป็นการฝึกเพื่อให้นักเรียนพูดหรือใช้รูปแบบของภาษาได้โดยอัตโนมัติ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของสิ่งที่พูด การฝึกชนิดนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความเคยชินกับรูปแบบของภาษา ครูอาจใช้วิธีให้นักเรียน

ฝึกพูดตามซ้ำ ๆ กัน โดยสิ่งที่นักเรียนจะฝึกพูดนั้น ครูกำหนดไว้ตายตัว เช่น

ตัวอย่างที่ 1 การฝึกประโยค There is ครูพูดนำนักเรียนพูดตาม

ครู :		นักเรียน :	
	There is a boy.		There is a boy.
	There is a girl.		There is a girl.
	There is a pen.		There is a pen.
	There is an egg.		There is an egg.
	There is an umbrella.		There is an umbrella.

ตัวอย่างที่ 2 เป็นการฝึกประโยค There is เช่นเดียวกัน แต่ในขั้นนี้ครูไม่ได้พูดนำทั้งประโยค

ครู :		นักเรียน :	
	There is a boy.		There is a boy.
	a gril		There is a girl.
	a pen		There is a 'pen.
		ect.	

ตัวอย่างที่ 3 การฝึก Subject-Verb Agreement

ครู :		นักเรียน :	
	I smile.		I smile.
	YOU		You smile.
	He		He smiles.
	She		She smiles.

2. การฝึกเพื่อให้เข้าใจความหมาย (Meaningful Drills) เป็นการฝึกให้นักเรียนพูดโดยเข้าใจทั้งรูปแบบของภาษา และความหมายของสิ่งที่พูด การฝึกแบบนี้ยังคงเน้นที่รูปแบบของภาษา ครูเป็นผู้กำหนดคำตอบ หรือขอบเขตของคำตอบ แต่คำตอบจะไม่ตายตัวลงไป นักเรียนมีโอกาสที่จะเลือกคำตอบให้มีความหมายตามความต้องการของตัวเอง แต่รูปแบบของภาษาที่ใช้จะต้องเป็นไปตามที่ครูกำหนด

ตัวอย่างที่ 1 ประโยค Present Progressive Tense

ครู : What's she doing? นักเรียน$_1$: She's eating.

นักเรียน$_2$: She's sleeping.

นักเรียน$_3$: She's cooking.

นักเรียน$_4$: She's studying.

นักเรียน$_5$: She's driving.

จะเห็นได้ว่า นักเรียนสามารถเลือกตอบได้หลายคำตอบตามความคิดของนักเรียนเอง แต่สิ่งที่นักเรียนหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือการตอบโดยใช้รูปแบบของประโยคที่ถูกต้อง ซึ่งครูกำหนดไว้กลาย ๆ ในประโยคคำถามของครู

ตัวอย่างที่ 2 การใช้ prepositional phrase ทำหน้าที่ขยาย Noun Phrease

ครู : Which boy is in your class?

นักเรียน : The thin boy with brown eyes.

The handsome boy with black hair.

The tall boy with long hair.

ครู : Which girl is in your class?

นักเรียน : The thin girl with short hair.

The tall girl with pretty hair.

เมื่อนำการฝึกแบบที่ 1 และแบบที่ 2 มาเปรียบเทียบกัน จะเห็นได้ว่าในการฝึกแบบที่ 1 นั้น นักเรียนไม่จำเป็นต้องเข้าใจความหมายของประโยคเลย เพียงแต่พูดตามครูเท่านั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ คำตอบของนักเรียนถูกควบคุมทั้งความหมายและรูปแบบ ในขณะที่ในการฝึกแบบที่ 2 อย่างน้อยที่สุดนักเรียนจะต้องเข้าใจคำถามของครูและเข้าใจโครงสร้างของประโยคทั้งประโยค คำถาม และประโยคคำตอบของนักเรียนเอง มิฉะนั้นนักเรียนจะไม่สามารถหาคำตอบที่ถูกต้องได้ ในการฝึกแบบนี้ นักเรียนถูกจำกัดเฉพาะรูปแบบของประโยคเท่านั้น

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งก็คือ คำตอบของนักเรียนในการฝึกแบบที่ 1 จะถูกต้องทุกครั้ง ทั้งนี้ เพราะเป็นคำตอบที่ครูเตรียมไว้ให้ ไม่ใช่คำตอบที่นักเรียนคิดขึ้นเอง ส่วนคำตอบของนักเรียนในการฝึกแบบที่ 2 อาจผิดได้ เพราะบางครั้งนักเรียนอาจไม่เข้าใจรูปแบบ หรือ

ความหมายดีพอ คำตอบของนักเรียนจึงออกมาในสองลักษณะคือ คำตอบที่ถูกต้อง และคำตอบที่เป็นการทดลองหาข้อถูก-ผิด (trial and error) ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ในกระบวนการเรียนรู้

3. การฝึกเพื่อสื่อความหมาย (Communicative Drills) คือการฝึกที่มุ่งให้นักเรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อสื่อความหมายได้อย่างคล่องแคล่วและเป็นธรรมชาติ นักเรียนไม่ถูกจำกัดในแง่ความหมาย และถูกจำกัดน้อยมากในแง่รูปแบบของประโยค ฉะนั้น โอกาสที่นักเรียนจะใช้ภาษาอย่างอิสระ ตามความเข้าใจของตน ด้วยข้อมูลทางความคิดของตนจึงมีอยู่มาก การฝึกจึงเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ทางภาษาที่ตนเรียนรู้มาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริง

ในการฝึกเพื่อสื่อความหมาย คำตอบของนักเรียนจะไม่เป็นคำตอบที่ถูกหรือผิดเหมือนการฝึกเพื่อให้เข้าใจความหมาย แต่จะเป็นคำตอบที่ทำให้ผู้ร่วมฝึกได้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมขึ้น

ตัวอย่าง การฝึกเรื่อง Tense

ครู : Are you taking Professor Smith's course?

นักเรียน : No. But I will next semester.

I've already taken it last semester.

การฝึกเพื่อสื่อความหมาย เป็นการฝึกที่ใช้เวลามากที่สุด และครูจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมการฝึกมาก กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการฝึกแบบนี้มีอาทิเช่น การเล่นบทบาทสมมุติต่าง ๆ เช่น การสนทนาทางโทรศัพท์ การซื้อของ การให้นักเรียนแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

หมายเหตุท้ายบท

Burt และ Kiparsky จำแนกข้อผิดทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ

1. ข้อผิดทั่วไป (Global Error) หมายถึง ข้อผิดพลาดเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนรวมของประโยค และความหมายแอบแฝงต่าง ๆ เช่น word order และข้อยกเว้นกฎ เป็นต้น

2. ข้อผิดจำเพาะ (Local Error) หมายถึง ข้อผิดพลาดที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยคโดยเฉพาะ เช่น noun-verb inflections, articles, auxiliaries และ quantifiers

นอกจากนี้ ยังได้ยกตัวอย่างของข้อผิดทั่วไปให้ดูในเรื่องคำกริยาที่บอกความรู้สึกว่า โดยปกติ ผู้เป็นเจ้าของความรู้สึก (หรือประธาน) มักจะมาหน้าประโยค แต่มีคำกริยาบางตัวที่ไม่เป็นเช่นนั้น ลองดูตัวอย่างเปรียบเทียบ ต่อไปนี้

She likes ice cream sodas.

That woman interests him.

ถ้านักเรียนไม่ทราบถึงความแตกต่างของคำกริยาลักษณะเช่นนี้ นักเรียนอาจใช้ประโยคผิดได้

คำกริยาที่มีลักษณะยกเว้น มีดังนี้คือ

thrill	surprise	frighten	disappoint
charm	fascinate	scare	worry
excite	satisfy	shock	bother
impress	offend	confuse	delight
please	insult	bore	relieve